

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN

NUMMER 97 □ 01-03/2018 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

Jeannine Thys, zuster van Jos, is vanaf de stichting lid van De Poemp. Als gedegen fotografe staat zij, desgevraagd, onze redactie graag bij in de keuze van onze illustraties...

Jeannine, geholpen door Herman Bellens van Fotoclub Folerma, heeft nu haar mooiste foto's van onze drie dorpen gebundeld in een fraai fotoboek en het aan de gemeente geschonken. "Wij hebben het geluk in een mooie streek te wonen," zegt Jeannine. "Ik hou van mijn gemeente en hoop dat deze foto's goed zullen gebruikt worden!"

De redactie van De Poemp heeft deze open uitnodiging meteen gehoord en publiceert hier, met welgemeende felicitaties, alvast dit bloemige lentetafereel! Jeannine nam dit plaatje tijdens een fietstocht langs de Nete, beginnend aan de Boekt. Mooi!

Walter Caethoven

Hoe mooi zijn onze dorpen!

Hui!

De lente legt haar lopers uit
van gras en plotseling groen kruid
voorzanger toetvink liert en fluit,

veloeren vingers op de ruit
nog zonder nadruk of geluid,
het welkom van de wind uit zuid,

een kindermondje scherp getuit,
een vogelbekje!, roept al luid
met niets dan klank het voorjaar uit.

Anton van Wilderode – En het dorp zal duren

Met hartelijke gelukwensen van De Poemp:

Mina Van der Veken telt 100 lentes!

In 2014 vierden Maria Van der Veken (in de volksmond Mina Van Put) en Jos Heyselbergs hun 70ste huwelijksverjaardag. Een niet-alledaagse gebeurtenis in onze gemeente! De Poemp wenste hun toen nog vele gelukkige jaren samen en hoopte hen als 100-jarigen te mogen huldigen (Jos Thys in Poemp nr. 82/83)...

An die welgemeende wens kan helaas niet helemaal voldaan worden, want Jos Heyselbergs is op 8 april 2015 overleden op 98-jarige leeftijd. Vrouwtje Mina had hem tot het einde trouw mee verzorgd.

Een babbel : viering van 100 lentes in het verschiet!

Mina werd op 8 maart 1918 in Keerbergen geboren. Op een boogscheut van de viering van haar 100ste verjaardag trok Walter Caethoven van De Poemp alvast voor een praatje naar het gezellige huis op de Bouwelsesteenweg, waar de eeuweling sinds 1955 vandaag nog steeds woont. Haar twee dochters, José en Hilda, en haar beste vriendin Yvonne Van Roie waren eveneens aanwezig voor een gezellige babbel. Mina gaf daarbij blijk van een uitstekend geheugen. Verhuisd van Keerbergen naar Nijlen leerde zij er weldra Jos Heyselbergs kennen. Jos, een zachtmoedig Nijlenaar, was diamantbewerker. Na Jos' militaire dienst en na hun huwelijk in 1944, "op het scheiden van de oorlog", werd hun tweeling José en Hilda in 1946 geboren. Vanaf 1955 woonden Mina en Jos op de huidige plaats.

Mina was heel haar leven een actieve huisvrouw, een bezige bij. Als hobby's vermeldt zij o.a. koken, naaien, haken en breien. Ook houdt zij van een terrasje doen met vrienden en familie. Samen met Jos heeft zij een heel eind gefietst. Tijdens die fietstochten werd er op tijd halt gehouden bij de gezellige koffiehuisjes die zo talrijk in onze mooie Kempen

Dochters José en Hilda met moeder Mina samen op de foto even voor de 100-jarige op 8 maart 2018 met familie, burens en vrienden werd gevierd.

te vinden zijn. Maar ook Duitsland, Frankrijk, Spanje, en dichterbij de kust en de Ardennen werden bezocht.

Een gelukkige verjaardag!

"Wat denkt ge van de hedendaagse wereld, vergelijk ze eens met die van uw jeugd", vragen wij. Mina denkt even na en zegt : "Ik ga maar mee

met de tijd zoals hij is. Ik word aan alle kanten vertroeteld!" Daarmee kunnen we ons gezellig praatje afronden. Mina is een gelukkige, tevreden moeder. De Poemp wenst Mina Van der Veken (in de volksmond Mina Van Put) nog een pak gelukkige jaren in gezelschap van familie, vrienden en burens!

Walter Caethoven.

Met zeer veel geven,
Weinig vragen,
Sleet ons Minake haar levensdagen.
't Heeft anderen misschien verwonderd,
Maar zo haalde zij galant de 100!

Hoe het kleine, mooie Bevel in 1933 burgemeester Bats inhaalde

In de nalatenschap van Jef Peeters vond zijn dochter Lena, bestuurslid van De Poemp, een krantenknipsel uit 1933. Het vertelt hoe Bevel burgemeester Bats enthousiast inhaalde. Het toont meteen ook aan dat er ondertussen heel wat veranderd is. Hier volgt het krantenknipsel. Het lezen waard!

Wie kent niet het kleine, schone Bevel, met zijn lachende huizen, zijn bloeiende weiden en velden en fris geurende dennenbossen. Bevel met zijn drukbezochte “Kruiskensberg”, met zijn beste grijze priesterherder, de gulle vriend der trouwe christene Bevelaren. Dat nederige dorpje zo stil verdoken, zeer rustig steeds in kalme eenvoud, heeft zich uit zijn vaste winterslaap gerukt.

Bij onze aankomst bemerkten wij aanstonds dat de Bevelaren duchtig de handen uit de mouwen gestoken hadden. Flink hadden ze gewerkt om gans het dorp een feestelijke aanblik te geven. Inderdaad, gans Bevel was bevlagd, bebloemd, gekleurd en versierd. Aan al de huizen wapperde de Belgische driekleur, omringd met hel waaiende vlagjes, keurige guirlandes en bloemen van alle kleur. De huizen lagen versmacht onder al die versiering en wemelende, bonte kleurenpracht.

't Was al vreugde vandaag en de Bevelaren begroetten eensgezind en met gulle stem de nieuwe burgemeester, de heer Bats. Bij de gulle vreugde, bij dit blijde kermislied, denken misschien nog velen aan hem die lange jaren voordien hun dorpsboot kranig stuurde en steeds veilig aan wal bracht. Wij bedoelen de oud-burgemeester Torfs, welke meer dan 10 jaar aan 't hoofd stond van de gemeente en nu, op 81-jarige leeftijd, zijn ontslag aangeboden heeft, daar de last der jaren op zijn schouders begon te drukken. Wij brengen die flinke, brave man onze warme hulde

kabouterkens, welke als 't ware uit de onderwereld gekomen waren om het feest van Bevel te doen lukken. De Boerenbond was flink vertegenwoordigd met een schone praalwagen en

Burgemeester Bats viert in 1943 met vrouw, kinderen, schoonkinderen en kleinkinderen 50 jaar huwelijk.

en wensen hem nog vele jaren in gezondheid en geluk.

Zo kwamen we in de Heikant, waar de stoet gevormd werd. De weg was afgeboord met heerlijk opgesmukte dennenbomen. Een dichte menigte verdrong zich naast de weg. 't Was een prachtige, folkloristische stoet, zeer typisch het leven in de Kempen symboliserend. Rond half twee zette de lange stoet zich in beweging. Vooraan de gebruikelijke postiljons. De blozende straatkeersters in klederdracht met “gestreken neusdoek en witte muts” hielden er de moed in. De maagdekenswagen had veel bijval en was keurig bewerkt. Dan kwamen de koning en de koningin met twee knappe eredames en gevolg, allen te paard. Dan volgden de kleine

verschillende groepen, waarbij “Op Sinjoorke” veel leute beleefde. Kleine boerkens en boerinnkens stapten lieflijk naast elkaar. Het schip “Francis I”, Bevels roer symboliserend, had veel bijval. Daarachter kwamen matrozen, nette en lieve juffers, welke vast en zeker veel bijval genoten hebben. De Koninklijke Fanfare “Sint-Cecilia” deed niet onder en bracht de mooiste aria's. Sint-Niklaas met zwarte Piet had veel bijval bij de kleuters. Dan volgde Bevel F.C., een knappe groep, gehuld in rood en blauw. De herbergwagen was niet vergeten, en dat er geklonken werd, dient niet gezegd. Dan kwamen elfjes en kabouters, zeer kleurig gekleed, gevolgd door rasechte indianen uit verre landen. De wagen der misiezusters trok onze belangstelling.

Het Rozenland was lief, en de kleine rakkers van Bevel flinke gastjes. De blijde geboorte en “Verzekering” was er ook bij. Dan kwam de grote wagen der wolkenkrabbers, een mooie wagen. Vervolgens ’t rad van avonturen met als slot “Bachus op zijn ton” En als slot de gemeenteoverheid in een prachtige auto.

Rond 16 uur kwam de stoet aan het gemeentehuis, waar de burgemeester een roerende rede uitsprak Zijn gloedvolle woorden kwamen recht uit het hart en gingen ook recht naar het hart van de Bevelaren. Daarna had de schouwing van de stoet plaats. Redevoeringen van de heer Verreet, gemeentesecretaris, en van de heer Op de Beeck namens het onderwijzend personeel besloten deze overheerlijke dag. ’s Avonds werden de glazen geheven en de benen gerept... Ook maandag was nog een dag vol leute en plezier.

Jozef, Frans Bats was burgemeester vanaf 6.1.1933 tot 18.3.1941. (Hij werd afgezet door de Duitsers). August, Aloïs Serneels werd dan dienstdoende burgemeester en later burgemeester. Na de bevrijding, op 29.10.1944, werd Jozef, Frans Bats door de wettige regering opnieuw aangesteld als burgemeester.

Lena Peeters.

Mensen van bij ons

Rector de Ram, een gravure uit onze Stockmans van 1910

*De “bijbel” van De Poemp
digitaal en gratis ter beschikking op internet*

Geschiedenis der gemeenten Kessel, Bevel, Nylen, Emblehem en Gestel

(J.-B. Stockmans, 1910, Lier) beschikbaar als pdf-boek
bij de universiteit van Gent

Wij brengen wellicht geen nieuws als wij onze lezers vertellen dat de “Geschiedenis der gemeenten Kessel, Bevel, Nylen, Emblehem en Gestel”, in 1910 door J.B. Stockmans te Lier uitgegeven, het meest gebruikte naslagboek voor de schrijvers van De Poemp is. Het boek telt 424 bladzijden, maar is helaas niet meer verkrijgbaar in de boekhandel. Gelukkig beschikt onze heemkring over enkele exemplaren. Bovendien ontdekte ons bestuurslid Marc Verreydt dat via de Universiteit van Gent “Onze Stockmans” digitaal als pdf-boek gratis op internet kan geraadpleegd worden. Nieuwsgierig? Ga naar deze link :

https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/000/860/681/RUG01-000860681_2006_0001_AC.pdf

Het is beslist de moeite waard een digitale wandeling in dit computerbestand te maken, al verkiezen wij de behoorlijk gedrukte papieren versie van 1910.

Wat onder meer in 424 pagina’s kan ontdekt worden:

Over Kessel: p. 1-123; Bevel: p. 125-168; Nijlen: p. 169-247;
Emblem: p. 249-290; Gestel: p. 29-406.
Aanvullingen: Kessel: p 407-409 en Emblem: p. 409-410.
Tafel op de persoons- en plaatsnamen
Tafel der gravuren
Tafel van zakelijke inhoud : burgerlijk en kerkelijk

Graag een woord van dank aan bestuurslid Marc Verreydt, die dit juweeltje voor u, lezer, ontdekte!

Het fort van Kessel (begin vorige eeuw onder vijandelijk vuur) is anno 2018 meestal een rustige plek waar vissers en wandelaars ruim aan hun trekken komen. Laat ons hopen dat het voor ons en onze kinderen zo mag blijven. De fraaie foto werd recent genomen door Jeannine Thys.

Kessel onder vijandelijk vuur (1914)

Het fort van Broechem had aan het begin van de Eerste Wereldoorlog een garnizoen van ca. 300 manschappen. Hieronder waren kanonnières uit de vestingen Luik en Namen. Het fort kwam op 1 oktober 1914 voor het eerst in actie, toen een zeppelin over het fort vloog en enkele bommen liet vallen. Het fort beschoot deze met mitrailleurs. Op 3 oktober werd met 15 cm geschut geschoten op Duitse infanterie in de duinen van Grobbendonk.

Laat in de avond beschoot men in opdracht van de sectorcommandant Fort Kessel, dat dreigde te worden ingenomen. Na melding van de commandant van Kessel werd de beschieting direct gestopt. Ook op 4 oktober werden diverse doelen in Kessel onder vuur genomen, zoals de kerk, het klooster en daarna het hele dorp. Op 5 oktober werd het fort beschoten met 13 en 15 cm geschut, wat weinig schade toebrengt. Het fort zelf kwam in actie tegen vijandelijk veldgeschut en vijandelijke troepen in Lier, kasteel de Bist te Kessel e.a.

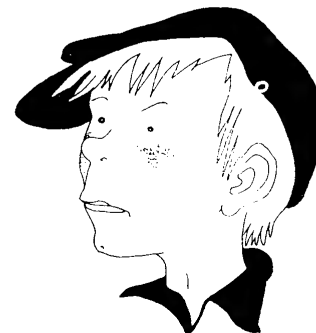
Op 6 oktober begon de beschieting van Fort Broechem met 30,5 cm en 42 cm geschut. In totaal werden 70 granaten van 30,5 cm en 74 van 42 cm op het fort afgevuurd. Zelf beschoot het fort 's ochtends nog het door de Duitsers bezette Fort Kessel. Tegen de middag was het eigen geschut door verschillende inslagen vrijwel uitgeschakeld”.

Frans Lens.

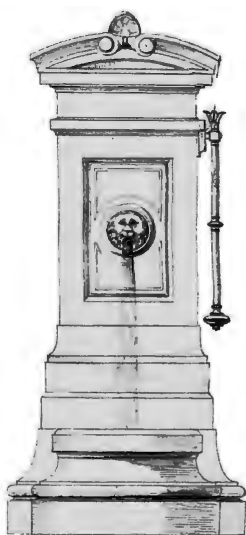
Bron: internet.

De jeugd van Jefke Tielemans

Wat snuisteren tussen aangeboden koopwaar van een garageverkoop al niet kan bijdragen voor een heemkundige kring, in ons geval "De Poemp". Zo vond Alfons Lenaerts, verwoed verzamelaar van alles wat interessant is over Nijlen, een bundeltje geschriften over enkele jongeren van Nijlen, tijdens de periode van juist voor de Eerste Wereldoorlog. Een van hen was Jefke Tielemans. Van Alfons mochten de mensen van de "De Poemp" het bundeltje kopiëren voor een bijdrage in ons heemkundig tijdschrift. Waarvoor hartelijk dank, Alfons.

Jefke was de zoon van Dolf Tielemans. Hij werd geboren in Nijlen op 30 september 1900, liep school in de Gemeentestraat (nu Githo) en was een vinnig en sportief manneke. Als 13-jarige werd hij lid van de plezante bende van Kloon Dams, alias Alfons Bosschaerts. Reeds in de eerste uitgave van "De Poemp" kwamen we deze twee hoger genoemde personen tegen en wel op foto, in het artikel "Sport van Toen voetbalploeg Toekomst 1, de eerste Nijlense voetbalploeg. Maar het was eigenlijk de tweede voetbalploeg, want in de Poemp nr. twee lezen we, Excelsior, Nijlense tweede, eerste voetbalploeg. Maar keren we terug naar ons verhaal en laten we Jefke Tielemans aan het woord.

De oude Nijlense waterpomp, op plannen 19de eeuw, provinciaal archief Antwerpen.

In Nijlen dorp stond een oude waterpomp naast het oude gemeentehuis. Daar rechtover, aan de andere kant van de straat, was de herberg van de grote Nelis. Ernaast woonde Mieke Verbraeken; ze had er een snoepwinkelje alom gekend door groot en klein. Zij was een vrouwke en moeder voor alle klein mannen. Wanneer het heel warm was, kwamen de kinderen met een flesje naar Mieke. Die kapte er wat kalissenzjap in, waarna de kinderen naar de pomp liepen om water bij te vullen. En dan maar schudden met het flesje tot aan de school. Tegen de speeltijd was alles klaar en genoten we van de lekkere drank. Maar tegen de avond kwamen de grotere jongens en meisjes bij Mieke bij elkaar. De Kloon was altijd van de partij. Op een avond komt hij binnen en gaat naar de toog die vol dozen snoep staat. Hij kijkt van het een naar het ander zonder iets te zeggen, steekt zijn hand uit naar die doos dan weer naar een andere. Dat duurt wel vijf minuten. Dan zegt Mieke: "Kloontje, wat moet gij hebben?" "Wel Mieke, voor een duitje van het hoogste schap!" Mieke draait zich om. Terwijl ze dat doet, neemt Kloon vijf zwarte wipneusjes en plakt die op voorhoofd, neus, kaken en kin. Mieke draait zich om: "Kloontje, wat hebben we nu? Terwijl ik naar boven kijk naar het hoogste schap, zit gij op het laagste in mijn doos!" "Mieke, wat kost dat?" "Een, twee, drie, vier, vijf wipneusjes, dat kost

een duitje." "Is dat alles," vraagt Mieke?" "Ja, het speeksel en het nat maken om te plakken, dat kost niks." "Kloon, waarom doet ge dat?" "Om te lachen, Mieke"!

Er werd ook met de kaarten gespeeld, maar het koekbijten viel het meest in de smaak. Dat waren bruine koeken van zes op acht centimeter. Met vier man moest men na elkaar bijten, ieder aan een zijde en wie het smalste stukje had, moest de koek betalen. De Kloon had dikwijls het voordeel, want hij had nogal een grote voorgevel.

De witte Lieckens uit de Twaalf Apostelen had een ezelskar en reed dagelijks rond met ellegoederen. De witte was zijn ezel aan het optuigen. De Kloon en zijn twee kornuiten, Louis en Charel van Roos Polis, stonden ook buiten en waren weer wat aan het bedisselen. De Kloon zegt: "Louis, als de witte zijnen ezel aan het inspannen is, gade gij naar de witte om een pakje sigaretten te halen. Zijn wijfke is nog niet wakker. Terwijl hij binnen is, spannen wij de ezel in." Louis van Roos Polis gaat naar de witte en vraagt aan de witte om een pakje sigaretten. De witte gaat naar binnen met Louis. De Kloon en Charel lopen naar de kar en spannen de ezel met zijn kop naar de kar. De Kloon roept aan de winkel "Witte, uwen ezel is al ingespannen!" Louis komt met zijn

sigaretten buiten en met hun drieën lopen ze wat ze kunnen. Ze zijn al zestig meter van de kar verwijderd, als de witte buiten komt. Ondertussen waren Jan uit de hal en Suske van 't gewat aan praten. "Wat is dat nu met de witte zijnen ezel? Die is verkeerd ingespannen! Nu zal hij zijn kar moeten stoten in plaats van te trekken." En de witte: "Verdomme, de schelmen!" Hij heeft dat dan maar weer in orde gebracht en kon zijnen toer beginnen.

Maar de Kloon was ook een geweldige ruitjestikker. Naast Mieke Verbraekens winkeltje stond er een oud herenhuis. Daar woonden oude juffrouwen in. Op een avond in de winter, de Kloon had een bolleke zwart garen bij en een knoop en een vijsje. Het vijsje werd boven de waaier van de deur van de juffrouwen vastgemaakt. Over het vijsje werd de garendraad waaraan de knop bevestigd was gespannen. Met de draad kropen ze achter het muurtje van het oud gemeentehuis. De Kloon en zijn kornuiten lieten de draad zachtjes zakken tot tegen de ruit en met korte rukjes aan de draad begon de knoop tegen de ruit te tikken. Tik, tik, tik, tot er licht in de gang kwam en de deur openging. De juffrouwen kwamen buiten, maar omdat er niemand te zien was, gingen ze terug binnen. Na enkele minuten herhaalden de mannen hun spel tot de juffrouwen niet meer buiten kwamen. Het vijsje lieten de mannen zitten, zodat ze enkele weken later hun spel nog eens konden overdoen.

In Nijlen op de Bouwelsesteenweg woonde Rosse Simon, die, zo dacht hij, verloofd was met Sjo van de Schrobber uit de Paddekoten. Simon, een doodbrave man, kon praten als een advocaat. De Kloon was met hem goed bevriend. Simon had de gewoonte tabak te sikken. Als hij ergens binnenkwam en zijn klak moest afnemen, stak hij zijn tabakspruim onder de klep van zijn klak. Op een zondagvoormiddag ontmoeten

"Nijlen dorp" in het begin van de 20ste eeuw op een mooie sepiaschets van onze tekenaar Marc Verreydt.

de Kloon en Rosse Simon elkaar en gaan samen naar de kerk. In het kerkportaal neemt Simon zijn klak af en deponeert zijn pruim onder zijn klep. Ze gaan verder de kerk binnen. De Kloon neemt zijn klak af; Simon ook, maar zijn tabakspruim blijft op zijn kale hoofd plakken. Zo stapt Rosse Simon achter de Kloon naar de stoelen, de mensen kijken verwonderd. Wanneer de twee gezeten zijn, zegt de Kloon: "Maar Simon, ik wist niet dat gij een vetbol op uwe kop had." "Ikke?" Simon voelt aan zijn voorhoofd en steekt zijn pruim snel in zijn klak. Veel aandacht voor de mis was er niet. Was het maar snel voorbij! Eens buiten konden alle kerkbezoekers hun lachspieren laten werken.

In het dorp, een beetje voorbij de dorpspomp, waren twee herbergen. In de eerste woonde de Slinke van de Magere, in de andere de Riekes. Deze had een dochter. Marieke was van den ouderdom van de Kloon, en die had wel een oogje op haar. Bij elke gelegenheid stond hij met haar te praten. In Nijlen dorp was er en is er tweemaal in het jaar kermis in mei

en september. Die duurde drie dagen: van zondag tot en met dinsdag. Met mei kermis in 1914 konde bij de Slinke mosselen eten met boterhammen en daar was op dinsdagavond de Kloon aan het smullen met zijn gezelschap. Ze hadden al veel pintjes gedronken en het was al donker. De Kloon was aan zijn Marieke aan het denken. Ineens springt hij recht van het licht in het donker buiten, en van "O mijn schatteke, zijt ge daar," en hij grijpt haar vast. Maar hij heeft de pastoor vast. Deze staat versteld en zegt: "God vergeef het hem, want hij weet niet wat hij doet!" en gaat verder.

Ook de mensen van Nijlen spraken, als ze gezellig bijeenzaten bij de openhaard over heksen, stallichten en spoken die de een of de andere had gezien. Op een dag zegt de Kloon tegen zijn mannen: "Willen we eens gaan spoken? Ik ben bij boer Jan een biet gaan halen en gij, Louis Polis, zorgt voor een kaars." De Kloon maakte deze beet hol en sneed aan een zijde twee ogen een neus en een mond uit. Dan werd de kaars erin geplaatst. Wanneer die brandde in

het pikdonker had dat iets angstaanjagend, want de Kloon had onderaan een oud laken vastgemaakt. “Karel Polis,” vraagt Kloon “waar gaan wij spoken?” “Wel op den Herenthoutsesteenweg, een vijftig meters voorbij Jef De Groof, daar loopt een weg naar een kruispunt en verder naar het Molenbos. Daar staat het vol kanten en struikgewas. Mijn grootvader zegde dat daar de kludde met zijn

hacht zit. Daar staan een paar oude bomen.” Op zondag, toen het donker was, werd het spook tegen een oude boom geplaatst. Velen gingen in die tijd kaart spelen of vogelpik in het Kromhout. Het was er herberg en winkel. Er werden daar vele pintjes naar binnen geslagen. Op die zondagnacht, het was bijna twaalf uur, had Narke van Boske Wouters zijn pintjes binnen en vraagt aan zijn broer Seppe, die nog aan het kaarten was, “Gaat ge mee naar huis?” “Ikke nog niet, ik ga nog een rondeke spelen. Ga al maar aan, ik kom wel na.” Narke gaat weg en komt aan de weg naar het Molenbos. Ineens verstart hij. Hij ziet een monsterachtige, verlichte kop. “Here mijn God, een spook!” Hij kan niet meer van plaats. Dan hoort hij de stappen van de Seppe. Ook hij kijkt verwonderd. “Begot, begot, een spook. Kom Narke, terug.” Als Narke en de Seppe terug in het Kromhout binnenkomen,

kijkt iedereen verwonderd op. “Wat nu?” De Seppe: “Begot, begot, het spookt aan het Molenbos!” En ze vertellen wat zij gezien hebben. Een van de kaartspelers vraagt Narke: “Hoeveel hebt ge er gezien?” “Meer dan een. De eerste kwam naar mij, ik kon niet meer bewegen. Wij blijven hier tot het licht wordt.” En allemaal bleven ze er tot het dag werd.

De volgende zondag was het de beurt aan de Bouwelsesteenweg, aan de Paddekoten. Toen de witte Semmel goed bevroren naar huis ging, zag hij ook een spook. “Zijde daar weer? U moet ik hebben!” En hij kroop in de boom en nam het spook mee naar huis. De witte was de held van de dag; die had het spook gevangen, en in Nijlen de rust teruggebracht.

Tot zover deze eerste bijdrage met fratsen van de bende van Kloon Dams.

Aangebracht door Pol Van Camp.

Lezers schrijven

Nazareth - Op vraag van E.H. Alfons Driesen laat Lutgart Verhaegen ons per e-post weten dat de voormalige pastoor van Kessel-Station op 1 januari 2018 verhuisde naar WZC Huize Nazareth, Kriekentraat 14 in 2500 Lier. Veel geluk in onze historische hoofdstad en blij poempen!

Tante Post heeft tegenwoordig niet veel nodig om een nummer van De Poemp onbestelbaar te verklaren. Dat mochten ook Luc Bastiaens (die van Lier, niet die van Bevel!) en De Poemp onder vinden: in het huisnummer “46 bus 6” was een 6 verdwenen – en

dus werd ons tijdschrift onbestelbaar. Onnodig te zeggen dat het duo Jos Thys en Walter Caethoven de verdwenen 6 heeft teruggevonden – en een nieuwe Poemp verzonden met twee zessen!

Iris – Christiana Aerts van Kessel miste al enkele Poempen. Bleek dat in haar adres een L verward werd met de I van Iris. Dat euvel werd ondertussen hersteld en de achterstallige nummers van ons tijdschrift geleverd!

Picardie en villa Heidebloem – Sedert de paters uit “de Picardie” vertrokken zijn, stijgt de belangstelling voor dit verblijf en, aansluitend, voor villa Heidebloem. Mevrouw Wis Van Aert betrok De Poemp in haar zoektocht naar goede, historische foto’s van beide bouwwerken. Wij hebben haar graag geholpen met de documentatie waarover wij beschikken. Dat was niet zo veel. Iemand van onze lezers die over foto’s beschikt voor een digitale kopie? Alvast bedankt!

De molens van Nijlen en Kessel – Heemkring De Brakken van Oelegem gaat op de meelzolder van hun stenen molen foto’s ten toon stellen van alle verdwenen molens (waar foto’s van te vinden zijn) en van alle nog bestaande molens binnen een straal van 12 km. Zo deelde ons vrijwillig molenaar Luc Verachtert van “De Brakken” mee. En of De Poemp hen niet kon helpen bij dit verdienstelijke initiatief met een goede fotokopie van de molens Dom en Verbist van Nijlen en van de beltmolen en standermolen van Kessel. Wij doen ons best, Luc. Mocht een lezer ons hierbij met oude foto’s in bruikleen kunnen helpen, dan graag een seintje aan de redactie van De Poemp. Die zal zorgen voor een digitale kopie. Telefoonnummer Walter Caethoven op het nummer 03.481.85.70 of stuur ons e-post op het adres:

post@depoemp.be.

Danke!

De Poemp gedenkt genegen

Gust Bossaerts, geboren te Nijlen op 17 april 1937. was lid van Hondenclub De Oude Nijlense Speurhond en een trouw lezer van De Poemp. Hij is in het Heilig-Hartziekenhuis te Lier op 21 september 2017 rustig ingeslapen. Dag, Gust.

Rosa Kegelaers, weduwe van Marcel Hairemans, werd te Nijlen op 5 augustus 1929 geboren. Zij is er zachtjes ingeslapen in het WZC Heilig Hart op 15 november 2017. "Ga nooit heen zonder te groeten!" zegt het gedachtenisprentje. Slaap zacht, Rosa!

Jozef Rynders was weduwnaar van Julia Glassée. Hij was medestichter van Volksunie Nijlen en bestuurslid van een trits andere bewegingen: Bond Grote en Jonge Gezinnen, Landelijke Gilde Nijlen, KWB O.-L.-Vrouw Nijlen, Raiffeisenkas Nijlen... Jozef werd te Berlaar geboren op 13 februari 1931. Hij overleed in het Heilig-Hartziekenhuis te Lier op 26 november 2017. Laten wij deze actieve man in vriendschap gedenken.

Karel Van den Bossche werd geboren te Brussel op 28 juni 1933 en was de echtgenoot van Anneke Plasschaert. Op het overlijdensbericht noemde men hem "molinoloog". Zijn kennis van oude Vlaamse molens was inderdaad indrukwekkend, maar bij De Poemp zal hij blijvend herinnerd worden als de onverschrokken verdediger van de heemkringen uit de gouw Antwerpen. Karel overleed op 3 december 2017. Moge zijn gedachtengoed voortleven in de historische kringen! (Walter Caethoven).

Gust Mertens, echtgenoot van Betty Van Beeumen, werd op 13 januari 1947 te Nijlen geboren. Gust was een trouw lezer van De Poemp en lid van de wielertoeristen TC Nete. Op 13 december 2017 is hij onverwacht in het Heilig-Hartziekenhuis te Lier overleden. Gust, wij blijven u gedenken!

Alida Van Looy werd op 29 maart 1931 te Broechem geboren en was de weduwe van Alfons Verheyen. Zij overleed in het HHZ te Lier op 18 december 2017. "Moe, moemoe, je blijft in ons hart voor altijd", getuigt de familie op het gedachtenisprentje.

Hendrik "Roger" Van Overstraeten werd te Nijlen geboren op 14 september 1933 en overleed op 10 januari 2018 in het Heilig-Hartziekenhuis te Lier. Hij was gehuwd met Agnes Voets en lid van Heemkring De Poemp en van de Schuttersgilde Ledo Lier. Onze deelneming aan familie en vrienden.

Juliette Helsen, weduwe van Louis Hermans (toneelspeler en zoon van kunstschilder August Hermans), werd te Kessel geboren op 28 augustus 1927. Toen zij zwaargewond raakte bij de spoorwegramp te Lier op 3 december 1943, moest zij lange jaren revalideren. De familie Hermans-Helsen was "echt poempist"! Juliette Helsen is zachtjes ingeslapen in WZC De Wijngaard te Grobbendonk op 12 januari 2018. Onze deelneming aan de familie.

Fonny Daniëls werd op 26 mei 1938 te Kontich geboren. Na een onver-

wachte, snelle ziekte is hij thuis te Nijlen overleden op 17 januari 2018. Fonny was onder meer gemeenteraadslid van de VLD, lid van Heemkring De Poemp en van Harmonie Sint-Cecilia Nijlen. Wij zullen deze vriendelijke man in onze herinnering bewaren.

Anna Lambrechts werd op 10 november 1934 geboren en was de echtgenote van Karel Nelissen. Zij overleed op 29 januari 2018. Op haar actief schrijven we 5 zonen, 2 dochters, 17 kleinkinderen en 3 achterkleinkinderen. "Verzoenen deed ze overal" schrijft het gedachtenisprentje, "Ons moe, dat was een straffe madam! Goe gedaan, moe! En tussenin las je ook De Poemp nog!"

Pastoor Juul Geerts werd op 29 januari 2018 op 81-jarige leeftijd begraven op het kerkhof van Hallaar (Heist-op-den-Berg). Hij was een minzaam man, en zo herinneren wij hem ook uit zijn Kesselse periode. Hij sprak herhaaldelijk zijn waardering uit voor De Poemp, tijdschrift van de heemkring van Nijlen, Kessel en Bevel. Juul Geerts werd in 1963 priester gewijd en werd onderpastoor in Retie en in Ranst. In 1977 werd hij pastoor in Kessel. Later kwamen daar Bevel en Lier bij. Tot hij in 2007 officieel met pensioen ging in Itegem. Juul was graag gezien in Hallaar. Ze zullen hem er missen!

Graag een overlijdensbericht

Onze heemkring gedenkt genegen de trouwe lezers van wie we afscheid moesten nemen. Wij zouden het daarom waarderen, mochten wij van de nabestaanden een overlijdensbericht en/of gedachtenisprentje ontvangen op het adres:

De Poemp,
Zandvekenvelden 12A, 2560 Nijlen.

Dank U!

Kessel : een zwaar geteisterd dorp (1914)

Dat de deelgemeente Kessel het zwaarst getroffen werd tijdens de Eerste Wereldoorlog hoeft geen betoog . Door de komst van het "Fort" werden er al enkele hoeves en woningen onteigend. Bij het uitbreken van de Grote Oorlog werden door de Belgische genietroepen nog eens 155 huizen in brand gestoken of met de grond gelijk gemaakt . De bewoners van de huizen die in de zone van de "krijgsvrijheid" vielen, kregen 24 uren de tijd om hun woonst te verlaten, de bewoners van de hoeves 48 uur .U kunt zich indenken wat voor paniek dat onder de bewoners veroorzaakte .

Maar laten wij hier een tijdgenoot aan het woord, Dokter Homans. Hij was voorzitter van het Kesselse Comité voor Hulp en Voeding .

Brief over grote schade veroorzaakt zowel door het Belgische als het Duitse leger.

Op 15 januari 1915 werd door het 'Kesselse Comité voor Hulp en Voeding' een brief verzonden naar de overheid. Dit in verband met de grote schade veroorzaakt door zowel het Belgische leger voor de inval van het Duitse leger, als door de zware beschieting van het fort door de Duitsers niet lang nadien.

Ter verwezenlijking van de wens, uitgedrukt in een omzendbrief voor plaatselijke Comités aangesloten bij een "Belgische Boerenbond", werd een verslag opgesteld over de droevige toestand in Kessel, na de inval van het Duitse leger. Duidelijkheidshalve werd de volgorde van de vragenlijst (nr. 13) in de omzendbrief tot leidraad genomen. *Deze luidt, op een enkel woord na, als volgt:*

a) "Door de militaire overheid op 't laatste ogenblik verwittigd het dorp te ontruimen, is onze bevolking door een overhaaste vlucht aan dood en gevangenneming kunnen ontsnappen. Maar, diezelfde vlucht waaraan ze het behoud van hun leven danken, bracht hun stoffelijk ten onder; hoe velen kwamen er terug: een begoede burger en enkele welstellende werklieden, als schamele armen wier ganse eigendom nog bestaat uit een hoop puinen en een ellendig pakje kleren, haastig bijeen verzameld, dat ze met hun

kinderen op een kruiwagen voortsjouwden. b) Gruwelijk zwaar is de tol welke onze gemeente aan den onverbiddelijken oorlog moest betalen. Niet minder dan 206 huizen met bijhorigheden werden neergebrand of ingeschoten. Wat al daarvoor verloren ging, is bezwaarlijk neer te schrijven. Doch als men bedenkt hoe wegens 't overhaastige der vlucht enkel het onmisbaarste mede te nemen viel, kan men zich daarvan een denkbeeld vormen. Hier moet echter bijgevoegd

Duitse artillerie.

dat de huizen die voor den brand gespaard bleven, onzeglijk van diefstal te lijden hadden. Het aantal gedood, verloren of opgeëist vee is ontzettend. Nadere en sprekende inlichtingen zullen hierover worden verstrekt, zodra de schatters der landbouwcommissie met hun bezetting zullen klaar gekomen zijn. Eveneens voorbarig, toch weze het u gezegd, om u toe te laten toch een voorlopig en betrekkelijk juist gedacht hierover te hebben, dat:

1. Verschillende opeisingen van paarden en vee voor de Belgische soldaten werden gedaan.
2. Gedurende twee weken de Duitse soldaten uitsluitend vee van Kessel hier slachtten.
3. Bijna al het vee, de varkens vooral, moesten te huis gelaten worden tijdens de vlucht, hoe de meeste landbouwers eerst na 2 of

3 weken terugkeerden, anderen nog later. Hoeveel is er op dien tijd al niet gestorven, verdreven of verdwaald?

4. Verscheidene koeien en varkens moesten verkocht worden met groot verlies, bij gebrek aan voeder. Zover is het reeds gekomen, dat algemeen de noodzaak wordt ingezien van een uitvoerverbod op varkens.

5. De hoeveelheid verdwenen oogst zal later meer bepaald worden aangegeven, onder-tussen moge het volstaan de voornaamste oorzaken der verdwijning op te sommen, zo kan men zich hierdoor over de gevolgen ten minste een algemeen oordeel vormen.

1. Vele graanoogsten gingen in vlammen op.
2. Vele aardappelen zijn vergaan wegens de overstroming of vernield voor het aanleggen van loopgraven.

3. Veel graan werd nog verbruikt door de Duitsers. Weken lang konden wij een gans voederkonvooi onderhouden...

4. Van de driehonderd inwoners ontbreken er nog een vierhonderdtal, onder wie, helaas!, de meest gegoeden en 120 soldaten te tellen zijn. De overigen zijn ofwel naar andere dorpen verhuisd ofwel naar Holland uitgeweken.

Wegens de **volkomen onderbreking van het verkeer** is het uiterst lastig nauwkeurige inlichtingen over hun verblijf in te winnen. Daarbij is de nood hier zo hoog, reeds boven het peil onzer hulpmiddelen gestegen, dat een behulpzame inlating met de medeburgers tot de volstrekte onmogelijkheid behoort. Komt er binnenkort geen onderstand (ondersteuning of hulp), dan zal Kessel zwaar lijden te doorleven hebben. Want onze bevolking bestaat hoofdzakelijk uit werkliedenfamilies. Naar Antwerpen alleen gingen in normale tijden dagelijks ruim vierhonderd arbeiders werken; een tamelijk aanzienlijk getal werkte bij de plaatselijke ondernemers of diamanthandelaars. Vijf maanden reeds ligt alle werk stil. Verscheidene gezinshoofden werden gedwongen om de aangrijpende hongersnood af te weren door het eten voor hunne kinderen bij de Duitsers te verdienen, hoezeer ze ook daarvan walgden en eronder leden.

Maar talrijk zijn ze nog de stoere huisvaders die in hunne sublieme Vaderlandsliefde, reikend tot ware heldhaftigheid, boven geld en weelde met den vijand gewonnen, verkiezen het offer van hun laatste spaarcent, ontberingen, armoede manmoedig te dragen. Maar **zwaar en dringend is de nood!** Reeds kwamen verschillende gezinnen, tot de zwaarste ellende gebracht, om steun klagen. En velen leven nu van den gemeentelijken onderstand (steun). Zelfs vele boeren, wier oogsten vernield werden en wier velden voor lang onvruchtbaar zullen blijven, zien de toekomst met bange verwachting tegemoet. En binnenkort zullen met het stilvallen van alle werk alle vooruitzichten op betere tijden verzwinden.

g) Ontzettend in onze gemeente is het getal diergenen die hunne woonstee in vlammen zagen opgaan. **Waar ze nu wonen?** Dezen in een barak uit samengeraapte boomstammen of planken opgetimmerd, genen in het huis van hun gebuur, voor hem zelve nog te nauw, anderen huizen in gespaarde gedeelten van ingeschoten huizen. Hier denk ik aan onze oude, kranke grijsaards uit het neergebrande Gast-Godshuis, die zich in plaats van in warme, gezellige kamers de scherpe winterdagen monkelend te herinneren, nu bibberend in een schoolzaal zuchtend hunne oude dagen slijten. Hier denk ik nog aan gezinnen van 16 leden, die huizen op een zolderke van een hut of bakhuis.

Gebrek aan kleren springt dadelijk in 't oog, vooral als men de kleren der schoolgaanden beziet. 't Verschil met hunne vroegere kleding is groot. De weelde nog een bijzonder zondags kostuum te bezitten is uiterst zeldzaam. Maar schreeuwende nood heerst vooral aan beddengoed: bijna overal slapen de daklozen op gekregen, geleend beddengoed op den grond. Er zijn hier moeders die hun onmondige kinderen te slapen leggen op aardappelzakken, waarop zij dan (ook) zelf wel zullen slapen.

Enkele welstellende(n) uitgezonderd heeft niemand hier wegens de onzeggelijke duurte kolen durven innemen. De petroleum kost hier 1 fr. den liter. Hiermede is dan ook gezegd, dat er 's avonds meer keersen dan lampen branden. Zoo is hier volstrekte nood aan beiden, vuur en licht. Het meeste aan wat men meest gebruiken moet...

Er heerst een volslagen tekort aan brood!

De hoeveelheid bloem die de bakkers van de Internationale Commissie verkrijgen, volstaat niet om de gewone klanten gevoelig te bedienen, de andere families missen alle bloem en vele gezinnen bakken enkel met roggemeel. Tot hertoe werden er nog geen maatregelen getroffen om hierin te voorzien. Algemeen is ook het gebrek aan vet, dat aanzienlijk in prijs is gestegen en uiterst zeldzaam verkrijgbaar is. Zou door uwe bemiddeling deze nood niet kunnen verholpen worden?

De loopgraven, de overstroming, voorts de opeisingen van de Belgische en Duitse legers hebben het meeste veevoeder opgeslorpt (!); lijnmeel is er in het geheel niet en roggemeel moet voor de mensen behouden blijven.

De landen die konden bewerkt worden, zijn bewerkt, de aardappelen die konden uitgedaan worden, zijn ingeschuurd (liggen in de schuren). Vele paarden zijn opgeëist, maar dringend is den nood daaraan niet.

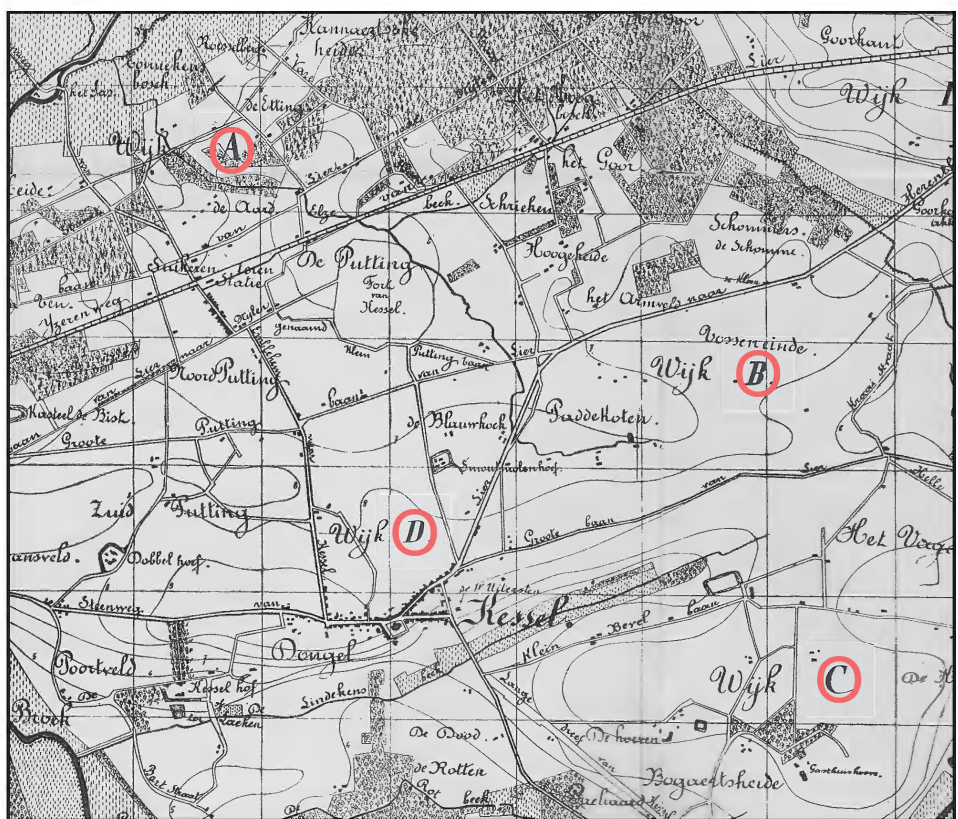
Indien wij nu, na de ontzaglijkheid van al deze ellende en akeligheden overschouwd te hebben, even durven uitzien naar daar waar de middelen ter verhelping zouden moeten te vinden zijn, dan slaan ondanks onze goeden wil zware verlegenheid en vertwijfeling ons in het hart. We zouden zelfs gaan bedelen, maar ook dit werd ene onmogelijkheid. De meest begoeden onzer inwoners zijn afwezig, de toestand der gemeentekas is meer dan hachelijk. En toch, hoogdringend is hulp nodig".

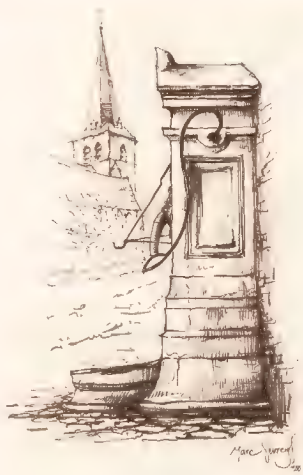
De oorspronkelijke tekst werd voor de leesbaarheid ervan hier en daar wat aangepast. We hebben een samenvatting gemaakt aan de hand van de Provinciale Lijst voor Oorlogsschade. Dat geeft voor Bevel 4 woningen, voor Nijlen 20 en voor Kessel 155 woningen en schuren en werkplaatsen. **De gemeente Kessel was in die tijd verdeeld in vier wijken.** Dat gaf voor wijk A 84, voor wijk B 19, voor wijk C 2, en voor wijk D 43 gebouwen, dit kwam overeen met 148 woningen en 7 schuren of werkplaatsen. Als we de schade per straat aanduiden, krijgen we misschien een duidelijker beeld van waar die gebouwen stonden:

Bist 1 wijk A; De Helling 10 wijk A; De hoeven 2 wijk C; Den Blauwen hoek 1 wijk D, 3 wijk B; De Putting 9 wijk A; De Schrieken 2 wijk A; Dongel 19 wijk D; Dorp 25 wijk D; Groot veld 3 wijk B; Hogeheide 24 wijk B; In't Plat 1 wijk D; Kannaerts heide 7 wijk A; Kerkebroeck 2 wijk D; Kregelbeemden 2 wijk A; Noord Putting 3 wijk A; Paddekoten 5 wijk B; Poortveld 3 wijk D; Roesselberg 1 wijk A; Smoutmolenhoef 2 wijk B; Torennen 2 wijk A; Voetweg 20 wijk D; Vogelzangbeemden 1 wijk A; Zuid Putting 4 wijk D.

U ziet beste lezers dat vele straatnamen verdwenen zijn, maar we hopen dat wij u toch een idee hebben gegeven van de vernieling die hier in het ongeluksjaar 1914 werd aangebracht.

Frans Lens en Pol Van Camp.
Plan Stockmans 1910, snede.

Mensen aan De Poemp

Jos Bastiaens, 03.481.81.90

Flor Dieltjens, 03.481.70.41

ereleden

Priscilla Buermans, 03.411.11.36

Walter Caethoven, 03.481.85.70

Hendrik Claes, 03.481.82.58

Frans Lens, 03.480.04.81

Lena Peeters, 03.481.73.99

Jos Thys, 03.411.21.98

Pol Van Camp, 03.481.74.38

Ludo Van Gestel, 03.481.85.47

Marc Verreydt, 03.480.73.16

Opnieuw spetterend openluchtspektakel op het kerkplein van Nijlen!

Na “De Moord van Nijlen” en “De Heksen van Nijlen” brengt cultureel Nijlen in het najaar van 2019 opnieuw een spetterend openluchtspektakel: Diamant, ’t steentje van de Kempen. Zeer bekend met onze dorpsgeschiedenis verleent De Poemp andermaal haar medewerking. Wij zullen dus nog ruim de gelegenheid hebben over dit massaspektakel verslag uit te brengen. Kijk zeker in de voorjaarsuitgave 2018 van de Gemeentekroniek op de slotbladzijde! Meer nieuws ook op internet : www.diamant2019.be.

Jef Hermans schreef vijfde roman : Operatie Lily

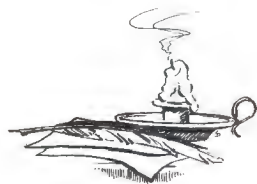
Poempist Jef Hermans waagde zich aan een oorlogsroman die zich afspeelt tijdens WO II. Lily, een meisje van ons dorp, speelt hierin een grote rol. Zij wordt belast een commando samen te stellen om informatie te verzamelen over de Duitse troepen...

Het boek kan besteld worden bij Jef zelf via telefoon 03 411 02 78, gsm 0494 10 13 66 of adres Leliestraat 26 te 2560 Nijlen. Veel succes, Jef!

Lek in De Poemp

In Poemp 96 publiceerden we een goed-bewaarde foto van de kampioenenploeg 1946 – 1947, scholieren van FC Nijlen. (Nogmaals bedankt voor de gift, beste Louis Van Tendeloo.) Ondertussen maakte lezer Luc Vranckx de redactie erop attent dat op onze foto niet Fonne Vranckx, maar zijn jongste broer Octaaf Vranckx (geboren op 1 juli 1930) staat. (Octaaf is de vader van Luc). Naast Fonne en Octaaf was ook Gust Vranckx een begenadigd voetballer. Luc meent zich te herinneren dat de drie broers Vranckx eventjes in één ploeg van KFC Nijlen hebben gespeeld. Dank u wel, Luc. Je hebt met kennis van zaken een lek in De Poemp gedicht!

Werkten mee aan dit nummer :

Redactie : Priscilla Buermans, Walter Caethoven, Rik Claes, Frans Lens, Lena Peeters, Jos Thys, Pol Van Camp, Ludo Van Gestel, Marc Verreydt

Fotografie : Walter Caethoven (telefoon 03.481.85.70)

Tekeningen : Dirk Liekens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

Je kan onze “Poemp” ook op het internet vinden. We beschikken over een eigen, volwaardige webstek. Het adres is: www.depoemp.be. En natuurlijk hebben wij ook een e-postadres: post@depoemp.be

Uitgegeven met de steun van
Kempens Karakter en de Vlaamse Overheid.

© 2018 - Heemkring Davidsfonds Nijlen

Nieuwe abonnementen: Stort 7 Euro op rekening BE 51 8538 1261 0862 van DF Nijlen met vermelding van naam, adres en “abo Poemp”.

DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ 25-STE
REEKS □ NR. 97 □ LENTE 2018 □ V. U. : WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN